

Náučný chodník Podkonice - Podkonice Pleše

Kraj:	Banskobystrický kraj
Okres:	Banská Bystrica
Geomorfologické jednotky:	Zvolenská kotlina a Starohorské vrchy
Geologické jednotky:	neogénna panva a jadrové pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Podkonice, Jednota
Východisko:	Podkonice, centrum
Trasa:	Podkonice, pri kostole - Chata na Plešiach - Pleše, kríž - Pleše, horný koniec lyžiarskeho vleku pod Vysokou (988 m n. m.)
Dĺžka, prevýšenie:	4,9 km, prevýšenie 480 m
Čas prechodu:	2,5 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	mierne náročná trasa

Zameranie chodníka: kultúrno-historické, prírodovedné, športové

Typ chodníka: samoobslužný, obojsmerný, peší, celoročný, líniový

Nadväznosť na turistickú značku: V druhej časti (nad Chatou na Plešiach) je trasa krátko súběžná s modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2018

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave, len panel 8 chýba (2022).

Textový sprievodca: nie je; informačné panely > .PDF

Kontakt: Obecný úrad Podkonice, Podkonice 178, 976 13 Podkonice, tel. 0905 865 594

Poznámky: (1) Náučný chodník miestami prechádza pasienkami, ktoré môžu byť chránené elektrickým ohradníkom. (2) Trasa je sčasti vhodná pre bicykle - po Chatu na Plešiach je súběžná s cyklotrasou.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie. Odporúčame pridať návštevu lyžiarskeho múzea v Podkoniciach (kontakt v hesle o múzeu nižšie).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Podkonice. Obec na severnej hranici Zvolenskej kotliny na Podkonickom potoku, lavostrannom prítoku Lupčice, v kotlinke rozšírenej na málo odolných neogénnych fluviálnych sedimentoch (štrky, íly) v prostredí okolitých vápencov, dolomitov a zlepcov v podhorí Starohorských vrchov. Prvá písomná zmienka o pôvodnej poddanskej osade Lupčianskeho hradu s názvom Konice je z roku 1340. Jej vznik pri konských stajniach súvisel s častými kráľovskými honmi a poľovačkami v okolí hradu. Z nejasnej príčiny však zanikla a v priebehu 14. storočia vzniklo v doline nové sídlo - Podkonice. Obyvatelia sa venovali ťažbe dreva, poľnohospodárstvu, salašníctvu - s čím súvisela aj výroba zvoncov, fujár, črpákov -, furmančeniu a remeslám. Uprostred obce stojí jednoloďový barokovo-klasicistický rímskokatolícky kostol sv. Martina biskupa z roku 1819. Nachádza sa v ňom gotická polychrómovaná drevorezba Madony z 15. storočia. V obci má silnú tradíciu lyžiarsky šport - od roku 1952 v oblasti Pleší poriadali zjazdové preteky, neskôr preteky v behu na lyžiach „Podkonická 15-cka“ - 13 rokov pred 1. ročníkom kremnickej Bielej stopy SNP -, postavili 12 m skokanský mostík s umelým osvetlením (1959), lyžiarsky vlek a pri ňom obecnú chatu s chatkami. V obci je jedinečné lyžiarske múzeum (pozri samostatné heslo).

Slovenské lyžiarske múzeum Podkonice. Lyžiarske múzeum, jediné na Slovensku, v severnej časti obce Podkonice zriadené v roku 2007 v rodičovskom dome lyžiarskeho inštruktora a turistického sprievodcu Igora Bobáka, prezentujúce 130 rokov histórie lyžovania. Okrem fotogalérie a textových dokumentov obsahuje stovky lyží, lyžiarske palice a topánky, krnačky, sánky, snežnice, trofeje a poháre z lyžiarskych podujatí a v exteriéri, na dvore múzea, historické kabíny lanoviek a fragmenty vlekov či sedačiek. Verejnosti je prístupné celoročne denne (v zimnej sezóne po 16. h), avšak návštevu je potrebné vopred dohodnúť (tel. 0907 142 135).

Chránený areál Brvnište. Chránené územie severne od Priechodu (či juhozápadne od Podkoníc) na severe Zvolenskej kotliny vyhlásené v roku 2006 v dvoch areáloch v rámci oboch svahov prielomového úseku doliny Lupčice na ochranu zachovalých biotopov európskeho významu s exklávnym výskytom chráneného druhu cyklámen fatranský (*Cyclamen fatrense*). Areál je zároveň rovnomenným územím európskeho významu (súčasť sústavy Natura 2000).

Prírodná pamiatka Lupčiansky skalný hriíb. Maličké chránené územie na severozápadnom konci Slovenskej Lupče vo Zvolenskej kotline v ľavom svahu v doline Lupčice vyhlásené v roku 1979 na

ochranu skalného hriba z eocénnych zlepcov v jeho prirodzenom vývoji, porovnateľného s podobnými útvarmi pri Súlove na Považí a Markušovciach na východnom Slovensku.

Lupčiansky hrad. Kráľovský hrad v Slovenskej Lupči v Bystrickom podolí, súčasť Zvolenskej kotliny, na plošine so strmým svahom nad nivou Hrona, postavený na dolomitovej skale po vpáde Mongolov pred rokom 1250 na mieste staršieho hradiska. Mal správnu a obrannú funkciu, ktorá súvisela s blízko ležiacimi banskými mestami. V roku 1443 hrad značne poškodilo silné zemetrasenie. Po roku 1572 hrad značne prestavali, od 18. storočia strácal svoju pôvodnú funkciu, chátral až nakoniec vyhorel. V 19. storočí tu sídlil sirotinec, v 20. storočí škola a ústav pre mladistvých, po druhej svetovej vojne učilište a tiež tu boli internované rádové sestry. Na dolnom nádvorí hradu rastie od roku 1969 chránená **Korvínova lipa** veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), ktorej vek sa odhaduje na 700 rokov. Výškou 28 m a obvodom kmeňa 7,7 m patrí k najvýznamnejším stromom nielen na Slovensku. Od roku 2002 je hrad majetkom Železiarní Podbrezová, a. s., ktoré ho - ako národnú kultúrnu pamiatku - popri rekonštrukcii a archeologickom výskume celoročne sprístupnili verejnosti (v septembri - júni je nevyhnutné návštevu dohodnúť deň vopred - tel. 048 / 4187 429; 0911 580 164).

Zvolenská kotlina. Pomerne veľká medzihorská zníženina podkovovitého pôdorysu v strede Slovenska medzi Banskou Bystricou, Zvolenom, Hriňovou, Hrochoťou, Lubietovou a Hiadelom, obrúbená na západe Kremnickými vrchmi, na juhu Javorím a Ostrôžkami, na východe Poľanou, Veporskými vrchmi, Horehronským podolím (s dotykom s Nízkymi Tatrami) a na severe Starohorskými vrchmi. Leží v nadmorských výškach 270 (Hron pod Zvolenom) - 851 m (Čierny diel východne od Poník). Jej formovanie silno ovplyvnili zlomy, tektonické pohyby a zložitá geologická stavba. V západnej časti, na silno tektonicky poklesávajúcej rozsiahlej kryhe zemskej kôry s mocnými akumuláciami neogénnych sedimentov je na širokej nive Hrona vplyvom jeho laterálnej erózie rovinný reliéf. Najmä pozdĺž Hrona je zachovaná sústava riečnych terás. Smerom k východu riečna rovina prechádza do pahorkatiny až vrchoviny s pomerne hustou sieťou dolín, ktoré vytvárajú nepravidelne usporiadané chrbty na mezozoických vápencoch (Ponický kras), neogénnych vulkanických horninách a rozsiahlych pleistocénnych náplavových kuželoch (najmä Hučavy). V juhovýchodnej časti ostrov výrazných andezitových tvrdošov - Rohy - navzájom oddeľuje dielčie kotlinky pozdĺž Slatinky - Slatinskú a Detviansku. Severnou a južnou časťou kotliny preteká Hron, ďalšími tokmi sú napr. Bystrica, Slatina, Hučava, Zolná, Hutný potok. Na tektonické zlomy sa viažu vývery termálnych prameňov (Sliač, Kováčová) a minerálnych prameňov. Kotlina je zväčša odlesnená, členitejšie územie pokrývajú listnaté lesy so zastúpením najmä buka, hrabu, dubu a javora.

Starohorské vrchy. Nevelké jadrové pohorie na strednom Slovensku medzi Kordíkmi, Králikmi, Hiadelom, Korytnicou-kúpeľmi a Starými Horami, ohraničený zo západu Kremnickými vrchmi, z juhu Zvolenskou kotlinou, z východu Nízkymi Tatrami a zo severozápadu Veľkou Fatrou. Budujú ho rôzne tektonické jednotky Centrálnych Západných Karpát a má preto veľmi zložitú a pestrú geologickú stavbu. Od západu sem okrajovo zasahujú neovulkanity (v tejto časti bola vyčlenená Kordícka brázda). Vo zvyšku územia sa striedajú najrôznejšie horniny: paleozoické granodiority až granity, ortoruly, pieskovce (s prevažne hladším reliéfom) a triasové, jurské a kriedové vápence, dolomity, pieskovce, slieňovce, kremence, bridlice s mnohotvárnym členitým reliéfom často so strmými až bralnatými svahmi a úzkymi dolinami, ale aj hôľnatým najvyšším vrchom v pohorí - Kozím chrbtom (1 330 m n. m.). Takmer celé pohorie je súčasťou povodia Hrona. Na západe ho križuje Bystrica, do ktorej ústi Starohorský potok a Banský potok, ďalšími tokmi sú napr. Ľupčica, Moštenický potok, Uhliarsky potok, Vážna. Len severovýchodný cíp odvodňuje do Váhu Korytnica. Na styky tektonických jednotiek sa viažu vývery početných minerálnych prameňov, napr. Moštenická kyslá, Hiadeľská kyslá, pramene v Korytnici-kúpeľoch. Pohorie je zväčša zalesnené prevažne zmiešanými lesmi (prevláda buk lesný a smrek obyčajný). V oblasti Španej Doliny a Starých Hôr v strednej časti územia sa historicky ťažili významné ložiská medenej a striebornej rudy a pôvodný ráz krajiny bol do značnej miery zmenený. Pohorie dolinou Bystrice pretína a jeho celým severným okrajom ďalej vedie frekventovaná cesta

medzinárodného významu, dolinou Bystrice prechádza železničná trať. V jeho vnútri leží viacero obcí, najmä pri dopravných líniah či v bývalých banských územiach.

Názvy informačných panelov

1. Vitajte, nech sa náš chotár vpíše aj vám hlboko do srdca
2. Naše najstaršie dejiny
3. Výstavba dediny v 20. storočí
4. Búrka odniesla Konice pod Konice
5. SNP v Podkoniciach
6. Chatu Pleše postavili až na tretí krát
7. Začínali sme s prototypom
8. Kto tu žije a čo tu rastie?
9. Aby nás chránil Pán Boh zhora...
10. Skromné začiatky lyžiarskeho športu

